

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE POLİS KAVRAMININ METAFORLAR ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ¹

The Investigation of the Concept of the Police Trough Metaphors Among Elementary School Students

Mediha SARI*

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim öğrencilerinin polise yönelik düşüncelerinin metaforlar aracılığıyla incelenmesidir. Araştırmada ayrıca, öğrencilerin polis hakkındaki düşüncelerinin oluşmasında etkili olan faktörler de ele alınmıştır. Veriler 2008-2009 öğretim yılı bahar döneminde, Adana merkez ilçelerinde bulunan dört ilköğretim okulunda, 6.-8. sınıf düzeyinde 398 öğrenciden toplanmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen “Polis Metaforları Anketi” kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanı sıra içerik analizleri de yapılmıştır. Ulaşılan bulgulara göre, öğrencilerin genel olarak polise yönelik olumlu düşüncelere sahip olduğu belirlenmiştir. Verilerin analiz edilmesi sonucunda öğrencilerin polise yönelik geliştirdiği metaforlar, sekiz ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar: “güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis”, “güç ve kahramanlık sembolü olarak polis”, “iyilik ve dostluk sembolü olarak polis”, “aile üyesi olarak polis”, “kötülük sembolü olarak polis”, “hareketli bir meslek olarak polis”, “adalet bekçisi olarak polis” ve “eğitimci olarak polis” şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: Polis, Metafor, Polis Metaforları Anketi, İlköğretim.

¹ Bu çalışma, 27-28 Nisan 2009 tarihleri arasında Adana’da düzenlenen “Polis Eğitim Programlarının Toplumsal Temelleri ve Çağdaş Gelişmeler” Sempozyum bildirisinin geliştirilmiş halidir.

*Dr., Öğr. Gör., Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, msari@cu.edu.tr
PBD, 12(2) 2010, ss.43-81

Abstract

The main purpose of this study is to investigate the opinions of elementary school students about the police through metaphors. The factors which affect the opinions of the students about the police were also investigated in the study. The study was carried out with 398 students who were attending to 6.-8. grades of elementary school in Adana central district in 2008-2009 school year, spring semester. "Police Metaphors Questionnaire" which was developed by the researcher was used as data collection tool. In analysing the data, descriptive statistics and content analysis were used. Findings indicated that students generally have positive opinions about the police. The metaphors which were developed by the students were categorized under eight themes. These themes are: "police as a person who is responsible for security and protection", "police as a symbol of power and heroism", "police as a symbol of favour and friendship", "police as a member of the family", "police as a symbol of badness", "police as an active profession", "polis as the guard of the justice" and "police as an educator".

Key Words: Police, Metaphor, Police Metaphors Questionnaire, Elementary School.

Giriş

Güvenliğin sağlanması, çağdaş toplumların olmazsa olmaz ilkeleri arasında yer almakta ve devletlerin var olma nedenlerinin başında gelmektedir. Her devlet, kendi güvenlik sistemlerini oluşturmuş ve toplumsal yaşamın her alanında, geniş halk kitlelerine bu güvenlik hizmetlerini ulaştıracak şekilde örgütler kurmuştur. Bu örgütlerden biri de polis teşkilatıdır. Hizmetinin niteliğinden dolayı sürekli olarak halkla iç içe olan polis, bir sorumluluk ve güven sembolü olarak toplumda saygınlık kazanmalı ve iç içe olduğu halka her zaman ve her durumda güven vermelidir.

Bu araştırma, genel olarak halk arasında polis hakkındaki imajın ne yönde olduğunu ortaya çıkarmak ihtiyacından doğmuştur. Bu genel çerçevede, konuyu eğitim ve okullar bağlamında incelemek amaçlandığından, çalışma ilköğretim öğrencileriyle sınırlandırılarak yürütülmüştür. Araştırmanın odak noktası, polisi çocuk gözüyle incelemek olduğundan, çalışmada ilköğretim öğrencilerinin polis hakkındaki düşünceleri ve bu düşüncelerin oluşmasında etkili olan faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda, öncelikle polis kavramı ve polislik mesleği hakkında yurt içindeki ve yurt dışındaki literatür taramaları sonucunda ulaşılan kuram-

sal açıklamalardan bazılarına yer verilmiş, ardından çalışmanın amaç, yöntem, bulgular, tartışma ve sonuç bölümleri sunulmuştur.

1. Polis ve Polislik Mesleği

Derbil'e (1943:480) göre, polisin maksadı, topluluk içinde dirginliği (kargaşalık olmaması, kamusal düzen), güvenliği ve sağlığı korumaktır. Şahin (2004) ise polis kavramının, "kuruluşun bulunduğu yerde kamu düzen ve güvenliğini koruyan, yasaların adil ve eşit bir şekilde uygulanmasını sağlayan teşkilat, kolluk, zabıta, şehirde güvenliği sağlamakla yükümlü kişiler" anlamında kullanıldığını belirtmektedir. 04.07.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun birinci maddesinde: "Polis; asayiş, amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin eder. Yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapar" denilmekte ve polisin kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olduğu ifade edilmektedir. Hafizoğulları (1995:569), demokratik bir hukuk düzeninde polisin görevinin, kamu düzeni ve güvenliğini sağlamak yanında, herkesin tanınan temel hak ve hürriyetlerden en iyi bir biçimde ve eksiksiz yararlanmasını temin etmek olduğunu belirtmektedir. Polisliğin toplumdaki en karmaşık ve en zor işlerden biri olduğunu belirten Marenin (2004:107), demokratik ülkelerde bu zorlukların daha da arttığını vurgulayarak, bu konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

Demokratik bir polis için gereken özellik ve uygulamalar: İnsan haklarına saygı, ulusal ve uluslar arası kanun ve düzenlemelere saygı, polislik uygulamalarında adalet, hizmet ve korumada her an ulaşılabilirlik, topluma karşı sorumluluk ve onun demografik kompozisyonunu yansıtır ve bu değerleri destekleyen bir polis kültürüne ve organizasyonuna ulaştırıcı çalıştırma, eğitme ve sorumluluk verme politikaları tüm demokratik toplumlarda üzerinde uzlaşmaya varılan ve polis güçlerine öğretilen unsurlardır (ancak buna rağmen polis memurları bunlara her zaman sadakat göstermeyebilmektedir) (Marenin, 2004:108).

Oysa polis memurları, emniyet teşkilatının bir çeşit halkla ilişkiler birimi gibi düşünülebilir. Çünkü teşkilatın genel anlayışı, karar, politika ve uygulamaları, halkla iç içe olan polis memurlarının davranışlarında somutlaşmaktadır. Bu nedenle halk, emniyet teşkilatını polis memurlarının

davranışları üzerinden değerlendirme eğiliminde olabilir. Emniyet teşkilatının halkın desteği olmadan, halk için ve halka uygun şekilde dirlik ve düzeni sağlamasının mümkün olamayacağı düşünüldüğünde, halkın polisin pratikteki davranışlarına yönelik algılarının önemi iyice belirginleşmektedir. O'Connor (2008:578), vatandaşların fikirlerinin, polisin görevlerini ne ölçüde yerine getirebildiğinin önemli bir göstergesi olduğunu ve polisin uygulamalarının şekillendirilmesine katkı getirebileceğini belirtmektedir. Polisin genel imajının mesleki, görsel ve davranışsal imajlardan oluştuğunu belirten Taslak ve Akın'a (2005:279) göre bu imajlarla ilgili unsurlar şunlardır:

Mesleki imajla ilgili unsurlar: Adalet, güvenilirlik, insan haklarına saygı, işleri hızlandırma ve kolaylaştırma, haksız çıkar sağlamama, yasalar çerçevesinde hareket etme, cezalandırma kurumu olmadığının bilincinde olma.

Görsel imajla ilgili unsurlar: Kıyafet ve genel görünüme dikkat etme, faaliyet gösterilen binanın temizliği ve düzeni.

Davranışsal imajla ilgili unsurlar: Kibar ve güler yüzlü davranışlar ve ilgili ve anlayışlı yaklaşım şeklinde belirtmişlerdir (Taslak ve Akın, 2005:279).

Powell vd. (2008:465), polise yönelik algıların hükümetin ilgi alanında yer aldığını, çünkü halkın polise karşı güvensizlik veya hoşnutsuzluk duymasının kanun ve düzenin yürütülmesi üzerinde olumsuz etkilere yol açtığını belirtmektedir. Vatandaşlar polis memurlarının profesyonelliğinden şüphe ederlerse, kendileriyle iletişim kurma ve yardım isteme konusunda çekimser davranmakta, bu nedenle de güvenliklerini tehlikeye atmaktadır. Yılmaz'a (2004:55) göre, toplum; memurların tarafsızlığı konusunda polise tam bir güven beslemezse, demokratik bir toplum olmanın gerektirdiği düzeyde iyi bir polis-halk ilişkisi sağlamak imkansızdır. Dahası, bu şartlar altında etkin çalışan bir polis sistemi de söz konusu olamaz. Yılmaz (2004:56), polis memurlarının eğitim düzeylerinin düşük olmasını, polisin halkla yakın bir ilişki kuramamış olmasının nedenlerinden biri olduğunu belirtmektedir. Erkul ve Karakılçık (2002:62), güvenlik hizmetlerinin daha etkili, kaliteli ve verimli olarak yurttaşlara sunulabilmesi için; Atatürkçülük çizgisinde KAPLAN polisler yetiştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Burada bir kısaltma ve simge olarak kullanılan KAPLAN sözcüğündeki harfler sırasıyla şu anlamlara gelmektedir:

K: Kişilikli

A: Akılcı (bilime inanan ve aklını kullanan)

P: Profesyonel (birikimli ve alanında uzman)

L: Lider (yönetici, amaçlı ve yol gösterici)

A: Adaletli (insanlara eşit yaklaşan, kimseyi kayırmayan, ayırmayan)

N: Nesnel (tarafsız ve objektif) anlamına gelmektedir.

Polis ancak bu niteliklere sahip olursa halkın güvenini kazanması mümkün olabilir. Birçok ülkenin polislik için gereken fiziksel ve kişisel standartlar geliştirdiğini belirten Kratoski (2004:104), polislik rolünün benzersiz doğası nedeniyle, kişisel ve ahlaki niteliklerin polis memuru seçiminde fiziksel özelliklerden daha önemli olduğunu vurgulamaktadır. Polis eğitimi, topluma daha güvenli bir çevre sağlamak için kanunların uygulanmasına aracılık etmek bakımından temel gerekliliktir. Polis eğitiminin toplumdaki yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkileri vardır. Ancak polislik hoşlanılmayan bir meslektir, çünkü demokrasi özgürlüğü gerektirirken, polislerden kanunlara uymayan davranışları engellemeleri beklenmektedir; belli koşullarda bu tür karmaşık ve dinamik davranışları sürdürebilme yeteneği, polislikteki en mükemmel noktadır (Lino, 2004:125). Worden (1990'dan akt. Veic ve Mraovic, 2004:143) daha üst düzeyde eğitim alan polis memurlarının şiddete daha az eğilimli olduklarını, daha sağduyulu kararlar verdiklerini, politik yasal meydana okumalara karşı daha olumlu tutumlar sergilediklerini ve polisin rolü konusunda daha geniş bir perspektife sahip olduklarını belirtmiştir. Bu nedenle polis eğitiminin halkla ilişkiler açısından ve halkın polise yönelik olumlu algılar geliştirmesi bakımından taşıdığı önem açıktır.

Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de polis-halk kaynaşmasını geliştirmek amacıyla bazı projeler gerçekleştirilmektedir. Toplum Destekli Polislik (TDP) bunların başında gelmektedir. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 23.05.2006 tarihli genelgesiyle hayata geçirilen toplum destekli polisliğin amacı; güvenlik hizmetlerinin, halkın katılım ve desteğini sağlamak suretiyle etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmesini, vatandaş-polis ilişkilerinin geliştirilmesini, suçla mücadelenin güçlendirilmesini ve polislik hizmetlerinin yürütülmesinde çağdaş uygulamaların yaşama geçirilmesini sağlamaktır. TDP, polis ile halk arasında ilişkiyi güçlendiren, toplumda ortaya çıkan problemlerin altında yatan nedenleri bulmaya çalışarak, suçla etkin bir mücadele sağlayan ve bütün bunların

neticesinde de sosyal alandaki yaşam kalitesini arttıran bir polislik anlayışıdır (EGM, 2006). TDP uygulamaları çerçevesinde polisle halk ve polisle çocuk ve gençler arasındaki ilişkileri geliştirmek üzere birçok alt projenin de hayata geçirildiği görülmektedir. Bunlardan birkaçı, Okul Polisi Projesi, Okul Eğitim Otobüsü Projesi ve Okul Gönüllüleri Projesidir. Bu projelerin genel olarak amaçları; ilköğretim ve lise öğrencilerine polisin ve polis teşkilatının tanıtılması, polis sevgisinin aşılması, polis-öğrenci ve veli diyalogunun artırılması, suç ve suçlulara karşı bilgi akışının artırılması, çocukların güvenli bir ortamda tehlikelerden uzak bir eğitim görmelerinin sağlanmasıdır. Hopkins vd. (1992:204), Polis-Okul Bağlantısı projesinin (Police-School Liaison) polise yönelik daha olumlu bir yöneliş ve suça yönelik daha sorumlu bir anlayış geliştirmek için bir araç olarak ortaya konulduğunu belirtmektedir.

2. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Yukarıda adı geçen bütün bu çalışmaların özünde yatan temel unsurun bireylerin polise yönelik imajlarını geliştirmek olduğu söylenebilir. Taslak ve Akın (2005:270) polis imajının, kavramsal olarak, polis denildiği zaman insanların kafasında oluşan anlık zihinsel bir resim olduğunu belirtmektedir. Konuyla ilgili araştırmaları inceleyen Brown ve Benedict (2005:264), polise yönelik algıların yaşça daha genç olanlarda, polisle olumsuz ilişkiler yaşayanlarda, ırk/etnik köken bakımından azınlık gruplarında ve olumsuz komşuluk ilişkileri yaşayanlarda daha olumsuz nitelikler taşıdığını belirtmektedir. Bu çalışmaların çoğunun yetişkinler üzerinde yapıldığını vurgulayan Brown ve Benedict (2005:265), ergenlerde polise yönelik algıların nasıl olduğu konusunda yapılacak çalışmalara gereksinim olduğunu ifade etmektedir. Powell vd.'de (2008:5), toplumdaki merkezi rolüne rağmen, çocukların polis otoritesi hakkındaki görüş ve tepkileri hakkında çok az bilgiye sahip olduğumuzu, bu konuda yapılmış çok az çalışma olduğunu belirtmektedir. Brown ve Benedict (2005:281), çocukların genel olarak polisi olumlu algıladıklarını bulmuş olmakla birlikte, çocuklar arasında polise yönelik olumlu tutuma sahip olma oranının, yetişkinler arasındaki orandan düşük olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yurt dışındaki konuyla ilgili araştırmalarda, çocukların polise yönelik algılarının niteliğinin yeterince incelenmediği yukarıda belirtildiği şekilde vurgulanmakta iken, Türkiye'de bazı araştırmacıların yetişkinler üzerinde konuyu çalıştıkları görülmüş (Taslak ve Akın, 2005:263) ve çocuklar

üzerinde bu konuda yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Oysa çocukların polise yönelik imajların belirlenmesi, bu imajların istenen yönde oluşturulması ve geliştirilmesi için neler yapılabileceğinin irdelenmesi, polis-halk ilişkilerinin geliştirilmesine küçük yaşlardan başlanıp sürdürülebilmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu gereksinimden hareketle yapılan bu araştırmanın temel amacı; ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde polis kavramının bazı değişkenler açısından metaforlar aracılığıyla incelenmesidir. Araştırmada ayrıca, öğrencilerin polis hakkındaki düşüncelerinin oluşmasında etkili olan faktörler de incelenmiştir. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin polise yönelik olarak kullandıkları metaforlar ve bu metaforların gerekçeleri nelerdir?
2. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin polise yönelik kullandıkları metaforlar, polis hakkındaki bilgi düzeyi ve polislik mesleğini tanıtıcı bir etkinliğe katılıp katılmama bakımından farklılık göstermekte midir?
3. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin polis hakkındaki düşüncelerinin oluşmasında etkili olan faktörler nelerdir?

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde polis kavramının bazı değişkenler açısından metaforlar aracılığıyla incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Örneklemin ilköğretim ikinci kademedeki seçilmesinin nedenleri şu şekilde açıklanabilir:

İlköğretim ikinci kademedeki (6., 7., 8. sınıf) öğrenciler yaş itibarıyla (12-15 yaş) ergenlik çağına giriş ve bir kimlik edinme döneminde olduklarından (Otrar, 2002:104; Selçuk, 2000:55; Şirin, 2002:17), bu dönemin birer özelliği olarak, bir yandan toplumdaki otorite figürlerine karşı isyankarlık, otoritenin temsilcisi olan değer, norm ve kuralları reddetme ve bunları çiğneyecek, yok sayacak davranışlarda bulunma eğilimi gösterirken, öte yandan da gelecekle ilgili düşüncelerini şekillendirme, kendilerine birer rol model arama vb. davranışlar sergilerler. Bu dönem, duyuşsal olarak değer ve inanç sisteminin yapılandırıldığı; bilişsel olarak da soyut, mantıksal akıl yürütebilmenin başladığı bir zamandır. Çalışma,

soyut kavramsallaştırmalar olan metaforlar aracılığıyla gerçekleştirildiğinden, hazırlanan anketin küçük yaş gruplarına uygun olmadığı, daha büyük yaş gruplarına uygulanmasının gerekliliği düşünülmüştür. Ayrıca Gül ve Güneş'in (2009:79) de belirttiği gibi, ergenlerin bu dönemde suç işleme, şiddete başvurma, çete faaliyetlerine katılma ve uyuşturucu madde kullanma ihtimalleri fazladır. Bu nedenle, suç işleme ve dolayısıyla polisle muhatap olma olasılıklarının diğer yaş gruplarından yüksek olduğu söylenebilir. Kısaca, ilköğretim ikinci kademedeki öğrenciler, kritik bir geçiş döneminde olduklarından, bu dönemde polise yönelik düşüncelerinin ve bu düşünceleri şekillendiren faktörlerin belirlenmesi, zihinlerindeki polis imajının geliştirilmesine yönelik önlemlerin, geç kalınmadan alınması bakımından çalışmanın bu yaş grubuyla gerçekleştirilmesi öncelikli görülmüştür.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Adana ili merkez ilçelerinde bulunan alt ve orta sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim okullarında okuyan 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileridir. Evren ve örneklem seçimi için öncelikle Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ndeki ilgililerle görüşülerek okulların sosyo-ekonomik düzeyleri hakkında bilgiler alınmıştır. Daha sonra alınan bu bilgiler doğrultusunda, seçkisiz küme örnekleme yöntemi kullanılarak dört okul belirlenmiş, ardından bu dört okuldan yine seçkisiz küme örnekleme yoluyla 6., 7. ve 8. sınıf düzeyinden birer şube belirlenmiştir. Karasar (2005:114) küme örnekleme yönteminin, evrendeki bütün kümelerin tek tek eşit seçilme şansına sahip olduğu durumda yapılan örnekleme olduğunu belirtmektedir. Bu örnekleme tekniği, genellikle çalışma evreni benzer amaçlı kümelerden oluştuğunda tercih edilir. Araştırmada, evrende yer alan her ilköğretim okulu benzer amaçlara sahip ayrı bir küme olarak kabul edilmiş, buna göre hazırlanan okul listesinden seçkisiz olarak dört okul belirlenmiştir. Bu dört okuldan belirlenen üçer şubedeki tüm öğrencilere anket uygulanmıştır. Bu bağlamda araştırmaya 202'si alt, 196'sı orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullardan olmak üzere toplam 398 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin 190'ı kız, 208'i erkektir ve 124'ü 6. sınıf, 146'sı 7. sınıf ve 128'i de 8. sınıf düzeyindedir. Öğrencilerin yaşları 11-16 arasında değişmektedir ve yaş ortalaması 13.30'dur. Öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre dağılımı; %22.1 okur yazar değil, %9.8 okur-yazar, %37.4 ilkokul mezunu, %14.3 ortaokul mezunu, %14.1 lise

mezunu ve %2 üniversite mezunu şeklinde iken; baba eğitim düzeylerine göre dağılımları ise; %4.3 okur yazar değil, %9.8 okur-yazar, %30.7 ilkokul mezunu, %20.4 ortaokul mezunu, %26.7 lise mezunu ve %8.1 üniversite mezunu şeklindedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen “Polis Metaforları Anketi” kullanılmıştır. Anketin geliştirilmesi sürecinde önce ilgili literatür taranarak benzer anketlerin kullanıldığı araştırmalar (Balcı, 1999; Cerit, 2006; Saban, Koçbeker ve Saban, 2006) incelenmiş ve taslak anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümünde görev yapan öğretim elemanlarının görüşlerine sunulmuş ve alınan uzman görüşleri doğrultusunda ankette bazı düzeltmeler yapılmıştır. Daha sonra dil ve anlaşılabilirlik bakımından kontrol etmek üzere, anket ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinden oluşan 30 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanarak pilot uygulaması yapılmıştır. Aynı okuldaki 10 öğretmenin de anketi inceleyerek görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Yapılan bu uygulamaların ardından, gereken düzenlemeler yapılarak son şekli verilen anket, üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde öğrencilerin araştırmada ele alınan değişkenlerle ilgili kişisel bilgilerinin (sınıf, yaş, cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, ailesinde polis olup olmaması, polislik mesleği hakkında bilgisi olup olmadığı ve okulunda polislik mesleğini tanıtıcı herhangi bir etkinliğe katılıp katılmadığı) belirlenmesine yönelik sekiz soru yer almaktadır. Anketin ikinci bölümü ise öğrencilerin polis hakkında bir metafor geliştirmelerine ve bu metaforu neden kullandıklarının gerekçesini açıklamalarına yönelik olarak açık uçlu bir şekilde hazırlanan “Bana göre polis ..... gibidir. Çünkü, ...” sorusundan oluşmaktadır. Yıldırım ve Şimşek (2005:213), mecazın kendisinin, tek başına mecazların betimsel ve görsel gücünü yeteri kadar ortaya çıkaramayacağını, bunu takiben mutlaka “niçin” veya “neden” sorusunun sorulması gerektiğini belirterek, mecazların gücünün asıl bu “sıfat”larla ilgili soruda olduğunu vurgulamaktadırlar. Araştırmada öğrencilerin kullandıkları metaforları (mecazları) hangi anlamda kullandıklarını açıklamaları istenerek, polise yönelik algılarının daha güvenilir bir şekilde ortaya çıkarılabileceği düşünülmüştür. Yıldırım ve Şimşek (2005:213) de her bireyin aynı mecaza farklı anlamlar yükleyebileceğini, yüklenen bu farkların veya mecazı kullanırken hangi amaçla

kullanıldığıının ancak “niçin” sorusunun yanıtıyla elde edilebileceğini belirtmektedirler. Anketin üçüncü bölümü ise öğrencilerin polise yönelik algılarının hangi faktörlerce etkilendiğini belirlemek üzere hazırlanan bir sorudan oluşmaktadır. Bu soruda aile, arkadaşlar, akrabalar, öğretmenler, okul yöneticileri, okuldaki ders dışı etkinlikler, gazetelerdeki haberler, televizyondaki haber programları ve televizyon dizileri olmak üzere dokuz faktör sunulmuş, öğrencilerin bu faktörlerin her birinin etkisini “çok etkiliyor” ile “hiç etkilemiyor” arasında beşli bir ölçek üzerinden derecelendirmeleri istenmiştir. Bu soruda ayrıca “diğer ...” seçeneğine de yer verilerek, öğrencilerin polise yönelik algılarının şekillenmesinde etkili olduğunu düşündükleri başka faktörleri eklemelerine de olanak tanınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde, betimsel istatistiklerin incelenmesinin yanı sıra, içerik analizleri yapılmıştır. Polis Metaforları Anketi’nde yer alan dokuz kapalı uçlu soruya verilen yanıtlar, SPSS 11.5 istatistik programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Anketteki açık uçlu soruya verilen yanıtlar, içerik analizlerini yapmak üzere gözden geçirilerek geçerli metafor belirtilmeyen anketler ayıklanmıştır. Bu aşamada 63 anket dikkate alınmamış ve içerik analizleri geçerli metafor üretilen 335 anket üzerinden yapılmıştır. Daha sonra polise yönelik geliştirilen metaforlar ve bu metaforların gerekçesi olarak gösterilen açıklamalar bilgisayar ortamına aktarılarak ham veri metinleri elde edilmiştir. Ardından bu metinler, Creswell ve Miller’in (2003:124-130) önerdiği adımlar doğrultusunda, birkaç kez okunup değerlendirilmiş ve benzer özellikler taşıyan metaforları bir araya toplamak üzere temalar oluşturulmuştur. Temalar oluşturulurken, ilgili literatür ve araştırma soruları ile öğrencilerin polise yönelik geliştirdikleri metaforlar göz önünde bulundurulmuştur. Böylece, elde edilen karmaşık veriler düzenlenmeye ve verideki örüntüler tanımlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmada geçerlik ve güvenilirliği arttırmak üzere, LeCompte ve Goetz’ün (1982)’den akt. Yıldırım ve Şimşek, (2005:262) ve Creswell ve Miller’in (2003:128) önerdiği gibi, toplanan verilerin öncelikle betimsel bir yaklaşımla doğrudan ve ayrıntılı bir şekilde sunulması tercih edilmiştir. Ulaşılan bulgular, herhangi bir yoruma yer vermeden ayrı başlıklar halinde, sık sık doğrudan alıntılara yer verilerek sunulmuş, daha sonra tartışma kısmında bütüncül olarak ele alınıp tartışılmıştır. Doğrudan alın-

tilar yapılırken öğrencilerin isimleri yerine $\bar{O}_1, \bar{O}_2, \dots$ (örneğin $\bar{O}_{25}$, ham veri metinlerindeki 25. öğrenciyi göstermektedir) şeklinde kodlar kullanılmıştır. Bunun yanısıra, katılımcıların özelliklerinin ayrıntılı bir şekilde tanımlanması da nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirlik açısından önemsenen bir durum olduğundan, evren ve örneklem bölümünde katılımcılarla ilgili ayrıntılı bilgiler sunulmuştur. Araştırmada güvenilirliği sağlamak üzere alınan diğer bir önlem de araştırmacının iki ayrı zamanda yaptığı kodlamalardaki tutarlığın incelenmesidir. Bunun için araştırmacı ham veriler üzerinde 15 gün arayla ikinci defa kodlama yapmış ve kendi tutarlığını sınamıştır. Bu sınama sonucunda kodlama güvenilirlik katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır.

4. Bulgular

4.1. Öğrencilerin Polise Yönelik Kullandıkları Metaforlarda Belirlenen Temalar

Verilerin toplanmasında kullanılan “Polis Metaforları Anketi”nde öğrencilerin polis hakkında bir metafor geliştirmelerine ve bu metaforu neden kullandıklarının gerekçesini açıklamalarına yönelik bir soru yer almaktadır. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde, bazılarının tamamen ya da kısmen soruyu boş bıraktığı, bazılarının ise polis için bir benzetme kullanmaktan çok, polislik mesleğini tanımlama şeklinde (örneğin “polislik zor /iyi/ağır vb. bir meslektir” gibi) açıklamalar yaptıkları görülmüştür. Bu nedenlerle geçerli kabul edilmeyen 63 anket bu aşamada dikkate alınmamış ve içerik analizleri sorulara geçerli yanıtlar veren 335 öğrencinin yanıtları üzerinde yapılmıştır.

Yapılan içerik analizi sonucunda, öğrencilerin polise yönelik geliştirdikleri 335 metafor, sekiz ana tema (kategori) altında toplanmıştır. Bu temaların yüzde ve frekans dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Geliştirdikleri Metaforlarda Belirlenen Temalar

Tema (Kategori)	f	%
Güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis	171	51.0
Güç ve kahramanlık sembolü olarak polis	81	24.2
İyilik ve dostluk sembolü olarak polis	29	8.7
Aile üyesi olarak polis	28	8.4
Kötülük sembolü olarak polis	9	2.7
Hareketli bir meslek olarak polis	6	1.8
Adalet bekçisi olarak polis	6	1.8
Eğitimci olarak polis	5	1.5
Toplam	335	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi, öğrencilerin polise yönelik geliştirdikleri metaforlarda en yoğun olarak ortaya çıkan tema “Güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis”tir (f:171, %51). Bunun ardından sırasıyla; “Güç ve kahramanlık sembolü olarak polis” (f:81, %24.2), “İyilik ve dostluk sembolü olarak polis” (f:29, %8.7), “Aile üyesi olarak polis” (f:28, %8.4), “Kötülük sembolü olarak polis” (f:9, %2.7), “Hareketli bir meslek olarak polis” (f:6, %1.8), “Adalet bekçisi olarak polis” (f:6, %1.8) ve “Eğitimci olarak polis” (f:5, %1.5) temaları gelmektedir.

4.2. Öğrencilerin “Güvenlik ve Korumadan Sorumlu Biri Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Öğrencilerin polise yönelik geliştirdikleri metaforlar belirlendikten ve bunlar temalar altında toplandıktan sonra, her bir temada yer alan metaforların dağılımı ve bu metaforlar için öğrencilerin belirttikleri gerekçeler ayrı ayrı incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, öğrencilerin açıklamalarında birden fazla gerekçeye yer verdikleri görülmüştür. Bu gerekçelerin de sıklıkları (frekansları) belirlenerek, her bir tema ve metafor için ulaşılan bulgular aşağıda ayrı ayrı sunulmuştur. Tablo 2’de öğrencilerin “Güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis” teması altında geliştirdikleri metaforların ve bunların gerekçelerine yönelik açıklamaların dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin “Güvenlik ve Korumadan Sorumlu Biri Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Tema: Güvenlik ve Korumadan Sorumlu Biri Olarak Polis			
Metafor	f	%	Gerekçeler (f)
Koruyucu Kurtarıcı Güvenlik Görevlisi	120	35.6	<ul style="list-style-type: none"> • Can ve mal güvenliğimizi sağlayarak bizi koruyup kolladıkları için (f:49) • Evimizi hırsızlardan korudukları için (f:40) • Kötü olaylarda yardımımıza koştukları için (f:30) • Suçluları yakalayıp cezalandırdıkları için (f:12) • Olayları ve kavgaları yatıştırıp insanları barıştırdıkları için (f:11) • İnsanları kötü yola düşmekten korudukları için (f:10) • Cesaretle her olaya müdahale ettikleri için (f:4) • Çocuklar kaybolduğunda buldukları için (f:2) • Trafikçi düzenledikleri için (f:1) • Şehirde düzeni sağladıkları için (f:1)
Asker Jandarma	15	4.5	<ul style="list-style-type: none"> • Askerler gibi polisler de bizim iyiliğimizi düşünüp bizi kurtardıkları için (f:7) • Askerler gibi polisler de vatani koruduğu için (f: 5) • Askerler gibi eğitim aldıkları için (f:1) • Askerler gibi cesur ve yiğit oldukları için (f:1) • İki de çok disiplinli meslekler olduğu için (f:1) • Kötü suçlarla mücadele edip şehit oldukları için (f:1) • İki de suçluları yakaladıkları için (f:1)
Cankurtaran	12	3.6	<ul style="list-style-type: none"> • Bir olay olduğunda hemen yardıma koşup kurtardıkları için (f:12) • Suçluları yakalayıp cezalarını verdikleri için (f:4) • Bizim uğrumuzda canlarını verebildikleri için (f:1)

Koruyucu kalkan	8	2.4	• Bizi tüm kötülüklerden (kötü insanlardan, kötü alışkanlıklardan vb.) bir kalkan gibi korudukları için (f:8)
Kale duvarı	4	1.2	• Bir duvar gibi önümüzü kapatıp kötü şeylerin bize zarar vermesini engellediği için (f:4)
Çelik Yelek-Zırh	4	1.2	• İnsanları korudukları için (f:3) • Sorunları ve faciaları önledikleri için (f:1)
Devlet	2	0.6	• Polis de devlet gibi insanların iyiliği için çabalayarak bizim can ve mal güvenliğimizi sağlar (f:2)
Alarm	2	0.6	• Tehlike anında alarm gibi hemen harekete geçtikleri için (f:2)
Şemsiye	1	0.3	• Yağmurlu günlerde ıslanmaktan ve zarar görmekten korunmak için nasıl şemsiye açıyorsak, polisleri de tehlikeli durumlarda çağırdığımız için (f:1)
Ozon tabakası	1	0.3	• Ozon tabakası bizi güneşten gelen zararlı ışınlardan koruduğu gibi, polisler de bizi zarar görmekten koruduğu için (f:1)
Korkuluk	1	0.3	• Elbiselerinden ve dik duruşlarından dolayı (f:1)
Yedek güç kaynağı	1	0.3	• Tek başına baş edemediğimiz bir sorunla karşılaştığımızda hemen polisi çağırdığımız için (f:1)

*N=335 (Tablodaki yüzdeler, o metaforun tüm bireyler içerisindeki dağılımına aittir)

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin “Güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis” teması altında belirttikleri metaforlar “koruyucu, koruma, güvenlik görevlisi, ordu, asker, jandarma, cankurtaran, koruyucu kalkan, kale duvarı, çelik yelek, zırh, devlet, alarm, şemsiye, ozon tabakası, korkuluk ve yedek güç kaynağı”dır. Bunlar içerisinde öğrencilerin “koruyucu, koruma ve güvenlik görevlisi” metaforunu en çok kullandıkları belirlenmiştir. Öğrenciler bu metafor için gerekçe olarak “Evimizi hırsızlardan korudukları için” (f:40), “Can ve mal güvenliğimizi sağlayarak bizi kötülüklerden korudukları için” (f:34), “Kötü olaylarda yardımımıza koştukları için” (f:30) gibi açıklamalar yapmışlardır. Aşağıda bu metaforu kullanan öğrencilerin gerekçeye ilişkin açıklamalarından örnekler sunulmuştur:

Polisler bizim can ve mal güvenliğimizi sağlayan ve halka kendini adayan kişilerdir. Bizler onların sayesinde kendimizi güvende hissediyoruz. (Ö₁₆₇)

Hırsızları gaspçıları, soyguncuları yakalamak, insanları zararlı alışkanlıklardan kurtarmak, çocukları dilencilik yapmaktan kurtarmak onların görevidir. (Ö₁₉)

Öğrencilerin “Güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis” teması altında en çok kullandıkları ikinci metafor “Asker / Jandarma”dır ve bunun gerekçelerini de “askerler gibi polisler de bizim iyiliğimizi düşünüp bizi kurtardıkları için” (f:7), “askerler gibi polisler de vatani koruduğu için” (f:5), “askerler gibi eğitim aldıkları için” (f:1) gibi açıklamalarla ifade etmişlerdir. Bu metaforu kullanan öğrencilerin bazıları görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Askerler de bizim iyiliğimiz için çalışır, polisler de aynı görevdedir. Yiğitlerdir, cesurlardır ve bizler için çalışır, çabalarlar. Emniyet mensupları ve askerlere teşekkür ederim. (Ö₁₄₁)

Mehmetçikler gibi ülke zarar vermeye çalışan insanları, aynı askerler gibi etkisiz hale getirir. (Ö₂₉₉)

Tablo 2’de görüldüğü gibi, polis için “Cankurtaran” metaforunu kullanan öğrenciler bunun gerekçelerini “bir olay olduğunda hemen yardıma koşup kurtardıkları için” (f:12), “suçluları yakalayıp cezalarını verdikleri için” (f:4) ve “bizim uğrumuzda canlarını verebildikleri için” (f:1) şeklinde belirtmişlerdir. İki öğrenci bu konudaki görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

Zor anlarımızda onların ilgi alanındaysa hemen ilgileniyorlar. Bizim uğrumuza kendi canlarını ortaya koyuyorlar. (Ö₁₆₆)

Hırsızları yakalar. Böylece ülkedeki cinayet, hırsızlık, tecavüz gibi olaylara polis sayesinde en aza indirilir. (Ö₃₁₅)

Polis için “Koruyucu kalkan” metaforunu kullanan sekiz öğrenci, “Biz tüm kötülüklerden (kötü insanlardan, kötü alışkanlıklardan vb.) bir kalkan gibi korudukları için” ifadesini buna gerekçe olarak göstermişlerken, “kale duvarı” metaforunu kullanan dört öğrenci “bir duvar gibi önümüze kapatıp kötü şeylerin bize zarar vermesini engellediği için” açıklamasını; “çelik yelek, zırh” metaforunu kullanan dört öğrenci de “insanları korudukları için” ve “sorunları ve faciaları önledikleri için” ifadelerini

gerekçe olarak belirtmişlerdir. Tablo 2’de görüldüğü gibi ikişer öğrenci polis için “devlet” ve “alarm” metaforunu kullanmışken, birer öğrenci de “şemsiye”, “ozon tabakası”, “korkuluk” ve “yedek güç kaynağı” metaforunu kullanmışlardır.

4.3. Öğrencilerin “Güç ve Kahramanlık Sembolü Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Öğrencilerin “Güç ve kahramanlık sembolü olarak polis” teması altında geliştirdikleri metaforların ve bunların gerekçelerine yönelik açıklamaların dağılımı Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin “Güç ve Kahramanlık Sembolü Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Tema: Güç ve Kahramanlık Sembolü Olarak Polis			
Metafor	f	%	Gerekçeler (f)
Kahraman	51	5.1	• İnsanların hayatlarını kahramanca (kendi canları pahasına) koruyup kurtardıkları için (f:36)
Halk kahramanı			• Suçluları yakaladıkları için (f:14)
<i>(Süpermen, Batman, Örümcek Adam)</i>			• Düzeni ve huzuru sağladıkları için (f:11)
			• Vatani korudukları için (f:7)
			• Adaleti sağlayıp her zaman haklının yanında oldukları için (f:4)
			• Cesur ve güçlü oldukları için (f:3)
			• Her işi doğru yaptıkları ve güvenilir oldukları için (f:2)
	• İnsanları bilinçlendirdikleri için (f:1)		

Aslan			• Hemen atılıp olayları çözdüğü için (f:7)
Kaplan	9	5.6	• Cesur, güçlü, çevik ve yetenekli oldukları için (f:7)
Çita			• Suçluları yakaladığı için (f:5)
			• Çok hızlı koştukları için (f: 4)
			• Bizi korudukları için (f:3)
Açılmaz kapı	3	0.9	• Polis olduğunda hırsızlar evlere giremediği için (f:3)
Tarzan	3	0.9	• Her olayda hemen müdahale ettikleri için (f:2)
			• Cesur ve güçlü oldukları için (f:1)
Tilki	2	0.6	• Gizli operasyonlarla planlar yaparak, uygun bir anında suçluların üstüne atıldıkları için (f:2)
Erkek	2	0.6	• Cesur oldukları için (f:2)
Yılan	1	0.3	• Yılan gibi her yere gidip suçluları yakaladığı için (f:1)

*N=335 (Tablodaki yüzdelik değerleri, o metaforun tüm bireyler içerisindeki dağılımına aittir)

Öğrenciler, “Güç ve kahramanlık sembolü olarak polis” teması altında belirttikleri metaforlar “kahraman, halk kahramanı, aslan, kaplan, çita, açılmaz kapı, Tarzan, tilki, erkek ve yılan”dır. Polis için “kahraman” veya “halk kahramanı” metaforlarını kullanan öğrenciler, sıklıkla “Süpermen, Batman, Örümcek Adam” sözcüklerini de kullanmışlardır. Bu metaforlara ilişkin gerekçelerden birkaçı ise “İnsanların hayatlarını kahramanca (kendi canları pahasına) koruyup kurtardıkları için” (f:36), “Suçluları yakaladıkları için” (f:14), “Düzeni ve huzuru sağladıkları için” (f:11) şeklindedir. Aşağıda bu metaforları kullanan öğrencilerin açıklamalarından birkaç örnek sunulmuştur:

Onların cesaretlerine ve bütün sorumlulukları üstelenebileceklerine inanıyorum. Ayrıca onlar bence insanlar için doğüstü bir varlıktır. (Ö₁₉₉)

Bütün insanların hayatını kurtarmak için o kadar tehlikeli görevlere bizim için gidiyorlar. Yabancıların Süpermen'i varsa bizim de polislerimiz var. (Ö₃₃₇)

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğrencilerin bu tema altında en sık kullandıkları ikinci metafor “aslan, kaplan, çita” gibi güç sembolü olan hayvan isimleridir. Bu metafora ilişkin gerekçelerden bazıları ise “Hemen atılıp olayları çözdüğü için” (f:7), “Cesur, güçlü, çevik ve yetenekli oldukları için” (f:7), “Suçluları yakaladığı için” (f:5) şeklindedir. Bu metaforları kullanan birkaç öğrenci görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

Her şeye yardımcı olup olaylardan bizi korur. Aslan olmalarının nedeni de korkusuz ve güçlü olmalarıdır. (Ö₂₃₁)

Polisler avını yakalayan bir aslan gibidir. Hırsızı gördüğü zaman hemen yakalar. Aslana benzetiyorum. Yakalayamazsa bir plan, araştırma yaparak hırsızı yakalar. (Ö₃₇₄)

Öğrencilerin “Güç ve kahramanlık sembolü olarak polis” teması altında daha az sıklıkta belirttikleri diğer metaforlardan biri “açılamaz kapı”dır ve bunun gerekçesi olarak da “Polis olduğunda hırsızlar evlere giremediği için” şeklinde ifade edilmiştir. Aynı sıklıkta belirtilen “Tarzan” metaforunun gerekçeleri ise “her olayda hemen müdahale etmeleri” ve “cesur ve güçlü olmaları” şeklindedir. Tabloda görüldüğü gibi iki öğrenci polis için tilki metaforunu kullanmış ve bunun gerekçesini de “gizli operasyonlarla planlar yaparak, uygun bir anında suçluların üstüne atıldıkları için” şeklinde açıklamışken; iki öğrenci de polis için “erkek” metaforunu kullanarak bunu polislerin cesaretli olmasına bağlamışlardır. Polis için “yılan” metaforunu kullanan bir öğrenci de gerekçesini, polisin yılan gibi her yere girebilmesine ve böylece suçluları yakalayabilmesine bağlamıştır.

4.4. Öğrencilerin “İyilik ve Dostluk Sembolü Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Anket uygulanan 29 öğrenci, “İyilik ve dostluk sembolü olarak polis” teması altında metaforlar geliştirmiştir. Bu öğrencilerin geliştirdiği metaforların ve bunların gerekçelerine yönelik açıklamaların dağılımının gösterildiği Tablo incelendiğinde, en sık kullanılan metaforun “koruyucu melek” olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin “İyilik ve Dostluk Sembolü Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gereçekleri

Tema: İyilik ve Dostluk Sembolü Olarak Polis		
Metafor	%	Gereçekler (f)
Koruyucu melek	5.0	<ul style="list-style-type: none"> • İnsanları korumakla görevli oldukları için (f:14) • Adaleti sağladıkları ve haksızlıklara göz yummadıkları için (f:4) • Suçluları yakaladıkları için (f:3) • İnsanlara yardım ettikleri için (f:2)
Arkadaş Can dost	1.2	<ul style="list-style-type: none"> • Bizi tehlikeden koruyup sorunlarımızı çözmeye yardım ettikleri için (f:3) • Onlara her sıkıntımızı anlatabildiğimiz için (f:1)
İyi bir kalp	0.9	<ul style="list-style-type: none"> • Görevi çok zor olmasına rağmen yine de sabırlı ve iyi oldukları için (f:1) • Bizi kapkaççılardan kurtardıkları için (f:1) • Vatanımız için her şeyi yaptıkları için (f:1)
Sadık köpek	0.6	<ul style="list-style-type: none"> • Köpek her zaman sadıktır. Bizi kötü kişilerden korumaya çalışır. Polisler de bunun gibi bizi kötü kişi ve kötülüklerden korumaya çalıştıkları için (f:2)
Güneş	0.3	<ul style="list-style-type: none"> • Yurdumuza güneş gibi doğup güzelleştirdikleri için (f:1)
Kalp gibi hayati bir organ	0.3	<ul style="list-style-type: none"> • İnsanın kalbi olmayınca nasıl yaşayamazsa, polis olmadan da dünya yaşanılmaz hale geldiği için (f:1)

*N=335 (Tablodaki yüzdelik değerleri, o metaforun tüm bireyler içerisindeki dağılımına aittir)

Öğrenciler bunun gerekçelerini “insanları korumakla görevli oldukları için” (f:14), “adaleti sağladıkları ve haksızlıklara göz yummadıkları için” (f:4) ve “suçluları yakaladıkları için” (f:3) şeklinde açıklamışlardır. Aşağıda bu doğrultuda görüş belirten öğrencilerden iki alıntı sunulmuştur:

İnsanlara gelecek her zararı engelliyorlar. Suçluyu buluyorlar, hakkın üstünde duruyorlar, haksız yere yargı yapmıyorlar, insanların malını koruyorlar. (Ö₈₇)

İnsanların yardımına koşar, her an nerede olursa olsunlar isterse yemeğin üzerinde olsun yine de koşup yardıma gelirler. (Ö₉₀)

“İyilik ve dostluk sembolü olarak polis” teması altında ikinci sıklıkta belirtilen metafor “arkadaş, can dost”tur. Öğrenciler bunun gerekçesini “bizi tehlikeden koruyup sorunlarımızı çözmemize yardım ettikleri için” ve “onlara her sıkıntımızı anlatabildiğimiz için” şeklinde özetlenen ve aşağıda örnekleri verildiği biçimde açıklamışlardır.

Polise her sıkıntımızı anlatabiliriz. En azından kendilerini ilgilendiren kadarını. Onlar buna çözüm bulabilir. (Ö₂₆₈)

Polis bizi kötü insanlardan koruyor. Ne kadar ser görünseler de aslında iyi insanlardır (babamdan biliyorum) insanların güvenliğini sağlarlar, çocukları çok severler. (Ö₂₃₉)

Tablo 4’te görüldüğü gibi öğrencilerin “İyilik ve dostluk sembolü olarak polis” teması altında kullandıkları metaforlardan biri de “iyi bir kalp”tir ve bunun gerekçeleri de “görevi çok zor olmasına rağmen yine de sabırlı ve iyi oldukları için”, “bizi kapkaççılardan kurtardıkları için” ve “vatanımız için her şeyi yaptıkları için” şeklindedir. Öğrencilerin bu tema altında kullandıkları diğer bir metafor ise “sadık köpek”tir. Bu metaforu kullanan iki öğrenci bunun gerekçesini “köpek her zaman sadıktır. Bizi kötü kişilerden korumaya çalışır. Polisler de bunun gibi bizi kötü kişi ve kötülüklerden korumaya çalışıp hırsızları yakalar” şeklinde ifade etmişlerdir. Tabloda görüldüğü gibi, birer öğrenci de polis için “güneş” ve “kalp gibi hayatı bir organ” benzetmesini yapmışlardır.

4.5. Öğrencilerin “Aile Üyesi Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Araştırmaya katılan 28 öğrenci polisi, anne, baba, dede, ağabey, abla” gibi aile üyelerinden birine benzetmiştir. Bu öğrencilerin kullandıkları bu metaforlara yönelik açıklamaları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin “Aile Üyesi Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Tema: “Aile Üyesi Olarak Polis			
Metafor	f	%	Gerekçeler (f)
Anne, Baba, Dede, Ağabey, Abla	28	8.3	<ul style="list-style-type: none"> • Annemiz babamız gibi bizi (fedakârca) korumaya çalıştıkları için (f:24) • İnsanlara ağabey, abla gibi yakın davrandıkları için (f:2) • Bizim yaşamımızı güzelleştirmeye çalıştıkları için (f:2) • Babam ve/veya dedem gibi cesur çok güçlü oldukları için (f:2) • Babam gibi her şeyin en doğrusunu bildikleri ve bizi doğruya yönlendirdikleri için (f:2) • Bizim ihtiyaçlarımızı karşılamaya çalıştıkları için (f:1) • Birbiriyle aile üyeleri gibi anlaştıkları için (f:1)

*N=335 (Tablodaki yüzdeler, o metaforun tüm bireyler içerisindeki dağılımına aittir)

Öğrencilerin “Aile üyesi olarak polis” teması altında kullandıkları metaforların gerekçeleri “annemiz babamız gibi bizi (fedakârca) korumaya çalıştıkları için” (f:24), “insanlara ağabey, abla gibi yakın davrandıkları için” (f:2), “bizim yaşamımızı güzelleştirmeye çalıştıkları için” (f:2) gibi açıklamalardır. Aşağıda bu öğrencilerin açıklamalarından birkaç örnek sunulmuştur.

Nasıl babamız bizi kötülüklerden koruyorsa bize kötülük gelmesini istemiyorsa polisler de öyledir. Bizi ve herkesi korur. Her şeyin en haklısını, en doğrusunu bulur. (Ö₆₃)

Ailenin babası çevresindeki ailesini korumaya çalışır, onların yaşamını daha iyi, daha düzenli hale getirmek için çalışır. Polis de toplum için böyledir. (Ö₂₀₂)

4.6. Öğrencilerin “Kötülük Sembolü Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Yapılan içerik analizleri sonucunda dokuz öğrencinin polise yönelik olumsuz anlam taşıyan metaforlar geliştirdikleri belirlenmiştir. Bu ifadeler “Kötülük sembolü olarak polis” teması altında toplanmış ve aşağıdaki Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Öğrencilerin “Kötülük Sembolü Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Tema: Kötülük Sembolü Olarak Polis		
Metafor	%	Gerekçeler (f)
İşkenceci Dayak atan	0.6	<ul style="list-style-type: none"> İşkence yüzünden ölenlerle ilgili sürekli haberler yapıldığı için (f:1) Bazen çok acımasız ve saygısız olabildikleri için (f:1)
Kötü aslan	0.6	<ul style="list-style-type: none"> Aslan gibi acımasız ve sert oldukları için (f:1) İnsafsızca işkence yapan polisler olduğu için (f:1)
Kendini düşünen Halden anlamayan	0.6	<ul style="list-style-type: none"> Her fırsatta ceza yazmak için sabırsızlanıp bu kriz ortamında insanların hallerini düşünmedikleri için (f:1) Karşıdakini düşünmedikleri için (f:1)
Vahşi doğadan kaçan bir hayvan	0.3	<ul style="list-style-type: none"> Eylemlerde çok vahşice saldırdıkları ve ayrımcılık yaptıkları için (f:1)
Sinirli anne	0.3	<ul style="list-style-type: none"> Çocuklara kızıp dövdükleri için (f:1)
Kötü kalp	0.3	<ul style="list-style-type: none"> Küçük çocukları dövdükleri için (f:1)

*N=335 (Tablodaki yüzdelik değerleri, o metaforun tüm bireyler içerisindeki dağılımına aittir)

Tablo 6’da görüldüğü gibi, öğrencilerin polise yönelik geliştirdikleri olumsuz anlam taşıyan metaforlar “ışkenceci, dayak atan, kötü aslan, kendini düşünen, bencil, halden anlamayan, vahşi doğadan kaçan bir hayvan, sinirli anne ve kötü kalp” şeklindedir. Öğrenciler bu metaforları kullanmalarının gerekçelerini “ışkence yüzünden ölenlerle ilgili sürekli haberler yapıldığı için”, “bazen çok acımasız ve saygısız olabildikleri için”, “aslan gibi acımasız ve sert oldukları için”, “insafsızca ışkence yapan polisler olduğu için”, “her fırsatta ceza yazmak için sabırsızlanıp bu kriz ortamında insanların hallerini düşünmedikleri için”, “karşısındaki düşünmedikleri için”, “eylemlerde çok vahşice saldırdıkları ve ayırıcılık yaptıkları için”, “çocuklara kızıp dövdükleri için” ve “küçük çocukları dövdükleri için” şeklinde açıklamışlardır. Aşağıda bu öğrencilerin açıklamalarından örnekler verilmiştir:

Polisler hayvan gibi bize saldırıyor. Ağabeylerimizin babalarımın, kardeşlerimizin kollarını kırıyorlar. Biz Kürtlere vahşi gibi saldırıyorlar. Copla giriyorlar. Ama Türklere çok insancıl davranıyorlar. Bence çok saçma bir durum bu, biz de insanız, bize de iyi davranırsınlar. Ben mesela gördüğüm polislerden bazılarını sevdim. Çok iyi olanlar da var. Hepsisi öyle olsa ben polisleri “koruyucu meleğe” benzetirim ama çoğu vahşi. (Ö₉₇)

Bana göre polis aslan gibi sert ve acımasızdır. (Ö₁₁₇)

4.7. Öğrencilerin “Hareketli Bir Meslek Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Analizler sonucunda öğrencilerin polise yönelik “kovalamaca oyunu, spor, sazan balığı, karınca, aksiyon-gerilim filmi ve köpek” metaforlarını kullandıkları belirlenmiş ve bunların genel olarak polislik mesleğinin çok hareketli ve yoğun bir iş olmasıyla gerekçelendiği görülmüştür. Bu nedenle bu metaforlar “hareketli bir meslek olarak polis” teması altında toplanmış ve Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Öğrencilerin “*Hareketli Bir Meslek Olarak Polis*” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gereçekleri

Tema: <i>Hareketli Bir Meslek Olarak Polis</i>		
Metafor	%	Gereçekler (f)
Kovalamaca oyunu	0.3	• Sürekli hırsızları kovaladıkları için (f:1)
Spor	0.3	• Suçluları yakalamak için sürekli koştuklarından spor yapmış oldukları için (f:1)
Sazan balığı	0.3	• Her olayın içine atladıkları için (f:1)
Karınca	0.3	• Çok çalıştıkları için (f:1)
Aksiyon-gerilim filmi	0.3	• Aksiyon ve gerilim filmlerindeki gibi polisler her zaman kovaladıkları, suçlular da kaçtıkları için (f:1)
Köpek	0.3	• 24 saat koştukları ve zor bir işleri olduğu için (f:1)

*N=335 (Tablodaki yüzdeler, o metaforun tüm bireyler içerisindeki dağılımına aittir)

Öğrencilerin “*Hareketli bir meslek olarak polis*” temasında geliştirdikleri metaforların gerekçeleri “*Sürekli hırsızları kovaladıkları için*”, “*suçluları yakalamak için sürekli koştuklarından spor yapmış oldukları için*”, “*her olayın içine atladıkları için*”, “*çok çalıştıkları için*”, “*aksiyon ve gerilim filmlerindeki gibi polisler her zaman kovaladıkları, suçlular da kaçtıkları için*” ve “*24 saat koştukları ve zor bir işleri olduğu için*” şeklindedir. Bu öğrencilerden bazıları görüşlerini şu şekilde açıklamışlardır:

Polisler 24 saat koşuyor. Bu yüzden polisliğin zor olduğunu biliyorum (Ö₃₈)

Sazan balığı gibi her olayın içinde var. (Ö₁₈₅)

4.8. Öğrencilerin “Adalet Bekçisi Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Araştırmaya katılan altı öğrenci, polisin adaleti sağlamakla ilgili işlevlerine yönelik metaforlar geliştirmişlerdir. Geliştirilen bu metaforların ve bunların gerekçelerinin gösterildiği Tablo.8 incelendiğinde, öğrencilerin bu tema altında “adalet kalkanı, adalet kılıcı, haksızlık savaşçısı ve avukat” metaforlarını kullandıkları görülmektedir. Öğrenciler bu metaforların gerekçelerini “adaleti sağlamayıp haksızlıkları önledikleri için”, “insanları refahı huzuru için çaba sarf ettikleri için”, “insanları ve çevreyi korudukları için”, “uyuşturucuyla savaştıkları için”, “insanları hayata bağladıkları için”, “çok iyi oldukları ve kötülerini hapse atıp haksızlıkları önledikleri için”, “iyilerin dostu, kötülerini düşmanı oldukları için” ve “avukat gibi insanların haklarını koruduğu için” şeklinde dile getirmişlerdir.

Tablo 8: Öğrencilerin “Adalet Bekçisi Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Tema: Adalet Bekçisi Olarak Polis		
Metafor	%	Gerekçeler (f)
Adalet kalkanı	0.9	• Adaleti sağlamayıp haksızlıkları önledikleri için (f:2)
Adalet kılıcı		• İnsanları refahı huzuru için çaba sarf ettikleri için (f:1)
Haksızlık savaşçısı	0.6	• İnsanları ve çevreyi korudukları için (f:1)
		• Uyuşturucuyla savaştıkları için (f:1)
		• İnsanları hayata bağladıkları için (f:1)
Avukat	0.3	• Çok iyi oldukları ve kötülerini hapse atıp haksızlıkları önledikleri için (f:1)
		• İyilerin dostu, kötülerini düşmanı oldukları için (f:1)
		• Avukat gibi insanların haklarını koruduğu için (f:1)

*N=335 (Tablodaki yüzdeler, o metaforun tüm bireyler içerisindeki dağılımına aittir)

Aşağıda Tablo 8’de gösterilen yönde açıklamalar yapan öğrencilerin ifadelerinden örnekler sunulmuştur:

Adaleti sağlamak ve insanları refahı huzuru için çaba sarf ederler. Hatta çoğu bu uğurda şehit olmuşlardır. (Ö₇₅)

Polis iyilerin dostu, kötülerin düşmanıdır. (Ö₃₀₉)

4.9. Öğrencilerin “Eğitimci Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Yapılan içerik analizleri sonucunda beş öğrencinin polisi bir eğitimciye benzettikleri belirlenmiştir. Bu kategoride toplanan metaforlar ve bunların gerekçeleri Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Öğrencilerin “Eğitimci Olarak Polis” Temasında Geliştirdikleri Metaforlar ve Bunların Gerekçeleri

Tema: Eğitimci Olarak Polis		
Metafor	%	Gerekçeler (f)
Öğretmen Eğitimci	0.6	<ul style="list-style-type: none"> Bize neyin doğru, neyin yanlış olduğunu öğrettikleri için (f:2) Model alınması gereken insanlar oldukları için (f:1) Yanlış şeyler yapmamıza engel oldukları için (f:1) Bizleri korudukları için (f:1)
Yönetici Okul müdürü	0.6	<ul style="list-style-type: none"> Onlar da müdür gibi bizim için her tür zorluğa katlandıkları ve gece gündüz çalıştıkları için (f:1) Her yeri yönettikleri için (f:1)
Okul	0.3	<ul style="list-style-type: none"> Polisler de bize okuldaki gibi ders verdikleri için (f:1)

*N=335 (Tablodaki yüzdelik değerleri, o metaforun tüm bireyler içerisindeki dağılımına aittir)

Tablo 9’da görüldüğü gibi, öğrencilerin “Eğitimci olarak polis” teması altında, polise yönelik geliştirdikleri metaforlar “öğretmen, eğitimci, yönetici, okul müdürü ve okul”dur. Bu metaforların gerekçeleri ise “bize

neyin doğru, neyin yanlış olduğunu öğrettikleri için”, “model alınması gereken insanlar oldukları için”, “yanlış şeyler yapmamıza engel oldukları için”, “bizleri korudukları için”, “onlar da müdür gibi bizim için her tür zorluğa katlandıkları ve gece gündüz çalıştıkları için”, “her yeri yönettikleri için” ve “polisler de bize okuldaki gibi ders verdikleri için” şeklindedir. Aşağıda bu gerekçelerden örnek açıklamalara yer verilmiştir:

Okulda bize ders veriyorlar. Polisler de polis eğitimi veriyor(Ö₂₉₈)

Neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bize öğretiyorlar. Bizlerin yanlış şeyler yapmamamız için elinden gelenleri yapmaya çalışıyorlar. Bizleri koruyorlar. Bizleri doğru yollara saptırmaya çalışıyorlar. (Ö₃₉₃)

4.10. Polislik Mesleği Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Göre Öğrencilerin Polise Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

“Polis Metaforları Anketi”nde yer alan sorulardan biri de “Polislik mesleğinin nitelikleri, çalışma alanlarının, görev, yetki ve sorumluluklarının neler olduğu hakkında yeterli bilginiz var mı?” şeklindedir ve öğrencilerin bu soruyu “evet”, “kısmen” ve “hayır” seçeneklerinden birini işaretleyerek yanıtlamaları istenmiştir. Bu soruya geçerli metafor üreten 335 öğrencinin 125’i (%37.3) “evet”, 183’ü (%54.6) “kısmen”, 27’si de (%8.1) “hayır” yanıtını vermişlerdir. Bu öğrencilerin geliştirdiği metaforların belirlenen sekiz temaya dağılımı Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin Polise Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Polislik Mesleği Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Göre Dağılımı

Polislik Mesleği Hakkında Bilgi	Var		Kısmen		Yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis	56	32.7	102	59.6	13	7.6	171	100
Güç ve kahramanlık sembolü olarak polis	38	46.9	31	38.3	12	14.8	81	100
İyilik ve dostluk sembolü olarak polis	11	37.9	17	58.6	1	3.4	29	100
Aile üyesi olarak polis	13	46.4	15	53.6	-	-	28	100
Kötülük sembolü olarak polis	2	22.2	7	77.8	-	-	9	100
Hareketli bir meslek olarak polis	3	50	3	50	-	-	6	100
Adalet bekçisi olarak polis	1	16.7	5	83.3	-	-	6	100
Eğitimci olarak polis	1	20	3	60	1	20	5	100
Toplam	125	37.3	183	54.6	27	8.1	335	100

Polislik mesleğine ilişkin bilgi sahibi olma düzeylerine göre öğrencilerin geliştirdiği metaforlar incelendiğinde, “Güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis” temasında metafor geliştirenlerin %32.7’sinin; “Güç ve kahramanlık sembolü olarak polis” temasını kullananların %46.9’unun; “İyilik ve dostluk sembolü olarak polis” temasında metafor kullananların %37.9’unun; “Aile üyesi olarak polis” temasını kullanan öğrencilerin %46.4’ünün; “Kötülük sembolü olarak polis” temasında metafor geliştirenlerin %22.2’sinin; “Hareketli bir meslek olarak polis” temasında metafor geliştirenlerin %50’sinin; “Adalet bekçisi olarak po-

lis” temasında metafor geliştirenlerin %16.7’sinin; “Eğitimci olarak polis” temasında metafor geliştirenlerin ise %20’sinin polislik mesleği hakkında bilgi sahibi olan öğrenciler olduğu görülmektedir.

4.11. Polisi Tanıtıcı Bir Etkinliğe Katılıp Katılmamaya Göre Öğrencilerin Polise Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Okullarında veya başka bir yerde polislik mesleğini tanıtıcı herhangi bir etkinliğe katılıp katılmadıklarına göre öğrencilerin polise yönelik geliştirdikleri metaforların temalara göre dağılımı Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Öğrencilerin Polise Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Polisi Tanıtıcı Bir Etkinliğe Katılma Durumlarına Göre Dağılımı

Tanıtıcı Etkinliğe Katılma Durumu	Katıldım		Katılmadım		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis	59	34.5	112	65.5	171	100
Güç ve kahramanlık sembolü olarak polis	27	33.3	54	66.7	81	100
İyilik ve dostluk sembolü olarak polis	9	31	20	69	29	100
Aile üyesi olarak polis	11	39.3	17	60.7	28	100
Kötülük sembolü olarak polis	3	33.3	6	66.7	9	100
Hareketli bir meslek olarak polis	5	83.3	1	16.7	6	100
Adalet bekçisi olarak polis	2	33.3	4	66.7	6	100
Eğitimci olarak polis	2	40	3	60	5	100
Toplam	118	35.2	217	64.8	335	100

Tablo 11’de görüldüğü gibi “Güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis” teması altında metafor geliştiren öğrencilerin %34.5’i; “Güç ve kahramanlık sembolü olarak polis” teması altında metafor geliştirenlerin %33.3’ü; “İyilik ve dostluk sembolü olarak polis” teması altında metafor geliştirenlerin %31’i; “Aile üyesi olarak polis” teması altında metafor geliştirenlerin %39.3’ü; “Kötülük sembolü olarak polis” temasında metafor geliştirenlerin %33.3’ü; “Hareketli bir meslek olarak polis” teması altında metafor geliştirenlerin %83.3’ü; “Adalet bekçisi olarak polis” teması altında metafor geliştirenlerin %33.3’ü; ve “Eğitimci olarak polis” teması altında metafor geliştirenlerin de %40’ı polislik mesleğini tanıtıcı bir etkinliğe katılan öğrencilerdir.

4.12. Öğrencilerin Polis Hakkındaki Düşüncelerinin Oluşmasında Etkili Olan Faktörler

“Polis Metaforları Anketi”nde yer alan son soru, öğrencilerin polis hakkındaki düşüncelerinin oluşmasında etkili olabileceği düşünülen faktörlerle ilgilidir. Bu soruda verilen faktörlerin etkisini “Çok etkiliyor - Hiç etkilemiyor” arasında beşli bir ölçek üzerinde yanıtlamaları istenen öğrencilerin, çeşitli faktörlere ilişkin verdikleri yanıtlara ait frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: Öğrencilerin Polise Hakkındaki Düşüncelerini Etkileyen Faktörler

Etkileme Düzeyi Faktörler	Çok Etkiliyor		Biraz Etkiliyor		Hiç Etkilemiyor		$\bar{X}$	Ss
	f	%	f	%	f	%		
Aile (anne-baba ve kardeşler)	225	56.7	88	22.2	84	21.2	3.36	1.52
Arkadaşlar	160	40.4	133	33.6	103	26.0	2.87	1.45
Büyük anne/baba ve akrabalar	150	37.9	116	29.3	130	32.8	2.72	1.52
Öğretmenler	198	50.0	106	26.8	92	23.2	3.12	1.49
Okul yöneticileri	146	36.8	120	30.2	131	33.0	2.73	1.48
Okuldaki ders dışı etkinlikler	152	38.6	128	32.5	114	28.9	2.83	1.50
Gazetelerdeki haberler	241	61.2	97	24.6	56	14.2	3.55	1.44
TV'deki haber programları	243	61.2	96	24.2	58	14.6	3.58	1.43
Televizyon dizileri	210	53.2	99	25.1	86	21.8	3.25	1.55

Tablo 12’de görüldüğü gibi, öğrenci görüşlerine göre polise yönelik düşüncelerin oluşmasında aile %56.7; arkadaşlar, %40.4; büyük anne/baba ve diğer akrabalar %37.9; öğretmenler %50; okul yöneticileri %36.8; okuldaki ders dışı etkinlikler %38.6; gazetelerdeki haberler %61.2; televizyondaki haber programları %61.2 ve televizyon dizileri ise %53.2 oranında “çok etkiliyor” şeklinde değerlendirilmiştir. Öğrenci görüşlerine göre bu faktörler, etkisi en yüksekte en düşüğe doğru sıralanacak olursa, sırasıyla televizyondaki haber programları ($X=3.58$), gazete haberleri ($X=3.55$), aile ($X=3.36$), televizyon dizileri ($X=3.25$), öğretmenler ($X=3.12$), arkadaşlar ($X=2.87$), okuldaki ders dışı etkinlikler ($X=2.83$), okul yöneticileri ($X=2.73$) ve büyük anne/baba ve diğer akrabalar ($X=2.72$) şeklindedir.

5. Tartışma ve Yorum

Yapılan içerik analizleri sonucunda ulaşılan bulgulara göre, öğrencilerin geliştirdiği 48 metafor, “güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis”, “güç ve kahramanlık sembolü olarak polis”, “iyilik ve dostluk sembolü olarak polis”, “aile üyesi olarak polis”, “kötülük sembolü olarak polis”, “hareketli bir meslek olarak polis”, “adalet bekçisi olarak polis” ve “eğitimci olarak polis” şeklinde sekiz tema altında toplanmıştır. Bunlar içerisinde öğrenciler tarafından en yoğun metafor geliştirilenler “güvenlik ve korumadan sorumlu biri olarak polis” (f:171, %51) ve “güç ve kahramanlık sembolü olarak polis” (f:81, %24.2) kategorileridir.

Bu bulgular öğrencilerin büyük bir kısmının polise yönelik olumlu imajlara sahip olduklarını göstermektedir. Bu metaforların gerekçelerini açıklarken kullandıkları ifadeler dikkate alındığında, öğrencilerin polisin daha çok genel emniyetle ilgili görevlerine işaret ettikleri görülmektedir. Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu’nda da polisin genel emniyetle ilgili görevleri (a) “Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, Hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak” ve (b) “İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak” şeklinde belirtilmiştir. Öğrencilerin gerekçelerinde her ne kadar bu iki temel göreve işaret eden açıklamalar bulunuyor olsa da, polisin problemler ortaya çıkmadan önceki önleyici rolünden çok, problemlerin ardından ortaya çıkan yardım edici ve suçluları yakalayıcı rolüne vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu bulgular, Powell vd.’nin (2008:5) de belirttiği gibi, oldukça geniş sayılabilecek bir görev alanı olmasına rağmen, çocukların polisin insanları tutuklama ve cezalandırmadaki yüksek güç ve cezalandırıcı rolüne odaklandıkları şeklinde yorumlanabilir. Sung (2001:24) bu durumu, suçlar oluştuğundan sonra harekete geçmeyi ifade eden tepkisel (reactive) müdahale ile ortaya çıkmadan önce suçların engellenmesini ifade eden önleyici (proactive) müdahale kavramlarıyla açıklamıştır. Taslak ve Akın (2005:275), dünya genelinde polislerin çoğunun görevlerini tepkisel olarak sürdürdüklerini ve suçun ortaya çıkmasını önlemekten çok, olaylar gerçekleştiğinden sonra müdahalede bulduklarını belirtmektedir. Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu’nda da polisin suç öncesi (önleyici) ve sonrası görevlerinden söz edilmektedir. Hafizoğulları’na (1995:574) göre de polisin başta gelen yetkisi “önleme”dir. Polis, uygarca birlikte yaşamaya elverişli ve gerekli görülen koşulları teminat altına almak için, devletin, kamu yararına denetleme, gözetleme veya zorlama suretiyle, beşerî faaliyetlerin veya doğal enerjinin

zararlı veya tehlikeli toplumsal tezahürlerini önlemeye veya ortadan kaldırmaya yönelik faaliyetleridir.

Öğrenci metaforları içerisinde küçük bir oranla da olsa polise yönelik olumsuz duyguları içeren “kötülük sembolü olarak polis” teması ortaya çıkmıştır (f:9, %2.7). Öğrenciler bu tema altında polisi “işkenceci, dayak atan, kötü aslan, kendini düşünen, halden anlamayan, vahşi doğadan kaçan bir hayvan, sinirli anne ve kötü kalp” kavramlarıyla tanımlamaya çalışmışlardır. Bu yönde görüş belirten öğrencilerin açıklamaları dikkate alındığında, bunların medyadaki haberlerden ve polisle geçirdikleri yaşantılardan kaynaklı olarak bu şekilde düşündükleri görülmektedir. Dolayısıyla, polisle olumsuz yaşantılara sahip olan öğrencilerin polise yönelik olumsuz imajlar geliştirmiş oldukları söylenebilir. Brown ve Benedict (2005:281) de polise yönelik algıların polisle olumsuz ilişkiler yaşayanlarda daha olumsuz nitelikler taşıdığını bulmuştur. Bu durumda, polisin özellikle çocuklarla iletişimde dikkatli davranması gerektiği ve bu konuda eğitim alması gerektiği söylenebilir.

Araştırmada ulaşılan diğer bir bulgu da polislik mesleği hakkında yeterli ve kısmen bilgisi olduğunu belirten öğrencilerin daha çok metafor üretmiş olmalarıdır. Polis hakkında üretilen metaforların çoğunun olumlu ifadeler olduğu göz önüne alındığında, polislik mesleği hakkında bilgi sahibi olmanın polise yönelik olumlu imajlar geliştirmek bakımından önemi ortaya çıkmaktadır. Öte yandan araştırmanın yapıldığı dört okuldan ikisinde, okul rehber öğretmenlerinden alınan gayri resmi bilgiye göre, Toplum Destekli Polislik Projesi kapsamında, sekizinci sınıf öğrencilerine yönelik polislik mesleğini tanıtıcı etkinlikler yapılmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin yaklaşık üçte ikisi, ne okulda ne de başka herhangi bir yerde böyle bir etkinliğe katılmadığını belirtmiştir. Bu durum, polis-halk işbirliğinin artırılması ve polislik mesleğinin tanıtılması bağlamında, ilköğretim okullarında yürütülen projelerin yeterince yaygınlaştırılmadığının bir göstergesi olarak düşünülebilir. Oysa Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu’nun (USAK, 2008:15) Toplum Destekli Polislik konulu çalıştayında, toplumda ve kurumsal anlamda polise karşı bir önyargı ve tedirginlik bulunduğu; bu önyargıların ve tedirginliğin azaltılması için toplum destekli polislik birimlerinin öncü görevlerini üstlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu öncü görevlerden biri de okullarda yapılacak tanıtım çalışmaları olabilir.

Araştırmada yanıt aranan son soru, öğrencilerinin polis hakkındaki düşüncelerinin oluşmasında hangi faktörlerin etkili olduğuna ilişkindir.

Öğrenci görüşlerine göre en etkili dört faktör, televizyondaki haber programları, gazete haberleri, aile ve televizyon dizileridir. Bu bulgular öğrencilerin düşüncelerini şekillendirmede medya ve ailenin önemine işaret etmektedir. Özellikle gazete ve televizyonlardaki haber programları öğrencilerin düşüncelerini şekillendiren temel faktördür. Taslak ve Akın (2005:263) da Yozgat'ta yaptıkları araştırmalarında, gazete ve televizyonları daha fazla takip edenlerin Yozgat Polisini daha yüksek puanlarla değerlendirdiklerini bulmuş ve basın yayın organlarının halkla ilişkiler ve imaj oluşturma konusunda önemli bir güç olduğunu, göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu durumda, polislik mesleğini yakından tanıtıp sevdirecek nitelikte program ve haberlerin sayısı artırılabilir. Polis-halk ilişkilerinin geliştirilmesi ve polisin suçları önlemede halkın desteğini alabilmesi için, polis halkla sürekli temas halinde olması, halk arasında sevgi ve saygı uyandıran davranışlarla imajını güçlendirmesi, halkın haklarını korumada güven duyulan, kolay ulaşılabilecek bir güvenlik birimi olması büyük önem taşımaktadır.

Araştırmada, polisiye türündeki televizyon dizilerinin de polise yönelik düşüncelerin oluşmasında önemli bir faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bu tür dizilerde canlandırılan karakterlerin çocuklara gerçek anlamda örnek olacak davranışlar sergilemesi önemsenmeli, bunların senaryoları, eğitimcilerin de yer aldığı uzman ekipler tarafından dikkatle incelenmelidir. Bir öğrencinin “*Polis her zaman dünyanın dengesini bozmak isteyenleri hep yakalayıp cezasını veriyor. Ama keşke Arka Sokaklardaki Mesut gibi cezasını verip (akıllandırıp) öyle adalete teslim etseler. Çünkü cezası 1-2 gün yatıp çıkıyor, aynı şeyi tekrarlıyor.*” (Ö₃₁) şeklindeki açıklamasından anlaşılacağı üzere bu dizilerde çocuklara model olabilecek davranışlar dışında, kötü örnek olabilecek, daha da kötüsü bu tür olumsuz müdahaleleri meşru gösterebilecek davranışlar da yer almaktadır. Oysa Taslak ve Akın'ın (2005:273) da belirttiği gibi, teşkilatının imajının zedelenmesini istemeyen bir polis, mesleki rolünün bilincinde olmalıdır. Yasalar çerçevesinde suçluların cezasının hukuk sistemi tarafından verileceğinin inancında olan polis, en ağır suçları işlemiş kişilere bile kötü davranmaz. Polisin yegâne görevi zanlıları yakalayıp adalete teslim etmektir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin polise yönelik algıları, metaforlar aracılığıyla incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma bulguları özetle, öğrencilerin genel olarak polise yönelik olumlu düşüncelere sahip olduklarını göstermiştir. Bununla birlikte küçük oranlarla da olsa, polise yönelik olumsuz düşüncelere sahip öğrencilerin de bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin çoğunun polise yönelik algılarını açıklarken, suçları önleyici rolünden çok, suçlar ortaya çıktıktan sonraki tepkisel rolüne odaklandıkları ortaya çıkmıştır. Bu bulgular, polislik mesleğinin çocuklar arasında yeterince tanınmadığını birer göstergesi olarak düşünülebilir. Bu nedenle polislik mesleğini toplumun her kesimine daha yakından tanıtmak amacıyla bir takım önlemler alınması, özellikle Toplum Destekli Polis projesi çerçevesinde okullarla işbirliğinin artırılarak, sadece belli sınıflarda değil, bütün sınıf düzeylerinde ve bütün öğrencileri kapsayacak şekilde tanıtım etkinlikleri düzenlenmesi ve bunların yaygınlaştırılması önemlidir. Bu etkinlikler, özellikle görsel araçlarla (afiş, broşür, resim, karikatür, vb.) zenginleştirilerek çocuklar için daha ilginç kılınabilir. Ayrıca okullarla kurulacak işbirliği çerçevesinde, polis merkezlerine yapılacak gezilerin de hem polislik mesleğini daha yakından tanıtmak, hem de polis-çocuk ilişkilerini geliştirmek ve böylece çocukların kafasında olumlu bir polis imajı oluşturmak açısından yararlı olacağı söylenebilir.

Araştırmada ortaya çıkan önemli bir bulgu grubu da medyanın çocuklar arasında polis imajının oluşmasındaki etkilerine ilişkindi. Bu bulgu, medyanın polise yönelik algılar üzerinde önemli etkileri olduğunu ortaya koyan Miller ve Davis'in (2008:9) bulgularıyla tutarlık göstermektedir. Bu noktadan hareketle, polis hakkında olumlu imajlar yaratmada, görsel, işitsel ve yazılı basının önemli bir araç olarak kullanılabilmesi söylenebilir. Medyanın yanısıra aile de, polise yönelik düşünceleri şekillendiren diğer önemli bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Bu durumda, medya araçlarıyla yapılacak polis tanıtımlarının sadece çocuklara yönelik değil, tüm vatandaşları da kapsayacak şekilde düzenlenmesi, ailelerin de bilinçlendirilmesi açısından önemli görülmektedir. Fishman (1981'den akt. Dowler, 2003:111), polis ile medya arasında karşılıklı olarak birbirinden yararlandıkları bir ilişki olduğunu belirtmektedir; medya suçlar hakkında hızlı ve güvenilir bilgi sağlaması açısından polise muhtaçken, polis de halkın gözündeki olumlu imajını sürdürmek için medyaya muhtaçtır. Ancak, halkın gözündeki polis imajını daha olumlu hale getirmek ve bunu sür-

dürmek için medyadan yararlanılırken de çok dikkatli davranılmalı, özellikle televizyon dizilerinin eğitimcilerin de yer aldığı ekipler tarafından incelenmesi, bu tür yayınların çocuklara kötü örnek olabilecek davranış biçimlerinden arındırılması üzerinde önemle durulmalıdır.

Bu araştırma sonucunda yapılabilecek diğer bir öneri de, çalışmanın ilköğretim ikinci kademe öğrencileri (12-15 yaş grubu) üzerinde gerçekleştirilmiş olmasıyla ilgilidir. Yurt dışında yapılan bazı araştırmalarda (Brown ve Benedict, 2005:264; O'Connor, 2008:578) çocuklar ve gençler arasında polise yönelik olumlu tutuma sahip olma oranının, yetişkinler arasındaki orandan daha düşük olduğunu ortaya koymuşlardır. Acaba Türkiye'de ilköğretim birinci kademedeki yaş grubunda, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde ve yetişkinler arasında, halk polisi nasıl algılanmaktadır? Yapılacak kapsamlı araştırmalarla bu ve benzer sorulara yanıt aranması, polis imajının geliştirilmesi, polislik mesleğinin saygınlığının artırılması, halkın polisten neler beklendiğinin belirlenerek bu beklentilerin en uygun biçimlerde karşılanabilmesi ve tüm bunlar için de polis eğitiminde gereken düzenlemelerin yapılmasına da zemin hazırlayacaktır.

Kaynakça

- Balcı, Ayşe, (1999), *Metaphorical Images of School: School Perceptions of Students, Teachers and Parents from Four Selected Schools (in Ankara)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Brown, Ben ve Benedict, W. Reed, (2005), "Classroom Cops, What Do the Students Think? A Case Study of Student Perceptions of School Police and Security Officers Conducted in an Hispanic Community", *International Journal of Police Science and Management*, C.7, S.4, pp.264-285.
- Cerit, Yusuf, (2006), "Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Kavramıyla İlgili Metaforlara İlişkin Görüşleri", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, C. 6, S.3, ss.669-699.
- Creswell, John, W. ve Miller, Dana, L., (2000), "Determining Validity in Qualitative Inquiry", *Theory into Practice*, C.39, S.3, pp.124-130.
- Derbil, Süheyp, (1943), "Polis Kavramı", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.4, ss.473-485, <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/fulltext/1561.pdf> (e.t. 15 Nisan 2009).

- Dowler, Kenneth, (2003), “Media Consumption and Public Attitudes Toward Crime and Justice: The Relationship Between Fear of Crime, Punitive Attitudes, and Perceived Police Effectiveness”, *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*, C.10, S.2, ss.109-126.
- Erkul, Hüseyin ve Karakılıçık, Yusuf, (2002), “Polislik Mesleği ve Polis Eğitimi”, *Polis Dergisi*, C.8, S.30, ss.57-62
- EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2006), *Toplum Destekli Polislik Konulu Genelge*, http://www.asayis.pol.tr/tdpmevzuat_genelge1.asp (E.t.18.04.2009)
- Gül, Serdar Kenan ve Güneş, İsmail Dinçer, (2009), “Ergenlik Dönemi Sorunları ve Şiddet”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.11, S.1, ss.79-101, <http://www.sosbil.aku.edu.tr/dergi/XI1/serdarismail.pdf> (e.t. 18.12.2009).
- Hafizoğulları, Zeki, (1995), “İnsan Hakları, Polis Görevi ve Yetkisi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.44, S.1-4, ss. 555-585.
- Hopkins, Nick; Hewstone, Miles ve Hantzi, Alexandra, (1992), “Police-school Liaison and Young People’s Image of the Police: An Intervention Evaluation”, *British Journal of Psychology*, C.83, pp.203-220.
- Karasar, Niyazi, (2005), *Bilimsel Araştırma Yöntemi (14. Baskı)*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kratcoski, Peter, C., (2004), “Police Education and Training in a Global Society: Guest Editor’s Introduction”, *Police Practice and Research*, C.5, S.2, pp.103-105.
- Lakoff, George ve Johnson, Mark, (2005). *Metaforlar, Hayat, Anlam ve Dil*, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Lino, Paulo, R., (2004), “Police Education and Training in a Global Society: A Brazilian Overview”, *Police Practice and Research*, C.5, S.2, pp.125-136.
- Marenin, Otwin, (2004), “Police Training for Democracy”, *Police Practice and Research*, C.5, S.2, pp.107-123.
- Miller, Joel ve Davis, Robert, C., (2008), “Unpacking Public Attitudes to the Police: Contrasting Perceptions of Misconduct with Traditional

- Measures of Satisfaction”, *International Journal of Police Science and Management*, C.10, S.1, pp.9-22.
- O’Connor, Christopher, D, (2008), “Citizen Attitudes Toward the Police in Canada”, *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management*, C. 31, S. 4, pp.578-595.
- Otrar, Mustafa, (2002), “Ergenlik Dönemi”, Betül Aydın (Edt.) *Gelişim Psikolojisi*, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları, ss.79-119.
- Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu (1934), <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/569.html> (E.t.20.04.2009).
- Powell, Martine, B.; Skouteris, Helen ve Murfett, Romana, (2008), “Children’s Perceptions of the Role of Police: A Qualitative Study”, *International Journal of Police Science and Management*, C.10, S.4, pp.464-473.
- Powell, Martine. B.; Wilson, J. Clare; Gibbons, Carl ve Croft, Catherine, M., (2008), “Children’s Conception of Police Authority When Responding to Requests for Assistance”, *Police Practice and Research*, C.9, S.1, pp.5-16.
- Saban, Ahmet; Koçbeker, Beyhan, N. ve Saban, Aslıhan, (2006), “Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, C.6, S.2, ss.461-522.
- Selçuk, Ziya, (1999), *Gelişim ve Öğrenme. Eğitim Psikolojisi (6. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sung, Hung-En, (2001), *Fragmentation of Policing in American Cities: Toward an Ecological Theory of Police-Citizen Relations*. Westport, CT, USA: Greenwood Publishing Group.
- Şahin, Eyüp, (2004), “Türk Zabıta Yapılanmasının Tarihi Gelişimi”, *Polis Dergisi*, C.10, S.38, ss.149-173.
- Şirin, Ahmet, (2002), “Gelişim Psikolojisine Giriş”, Betül Aydın (Ed.) *Gelişim Psikolojisi*, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları, ss.1-17.

- Taslak, Soner ve Akın, Mahmut, (2005), “Örgüt İmajı Üzerinde Etkili Olan Faktörlere Yönelik Bir Araştırma: Yozgat İli Emniyet Müdürlüğü Örneği”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.19, S.2, ss.263-294.
- USAK (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu), (2008), *İstanbul Kent Güvenliği Projesi II. Çalıştay Değerlendirme Raporu*. <http://www.usak.org.tr> (E.t.22.04.2009).
- Veic, Petar ve Mraovic, Irena, C., (2004), “Police Training and Education: The Croatian Perspective”, *Police Practice and Research*, C.5, S.2, pp.137-147.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan, (2005), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (5. baskı)*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, Ali, (2004), *Avrupa Polis Modelleri ve Türk Polis Sistemi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

